

Asustusjaotuse muutmise taotlemine Suurpea külas

29. veebruar 2020

Pöördume vallavolikogu poole ettepanekuga jaotada Suurpea küla kaheks eraldiseisvaks asustusüksuseks.

Kirjeldus

Põlisküla ehk vana küla esmamainimine - 1637 tolleaegse nimega Surpell. Suurpea küla on harilik kaluriküla Pärисpea poolsaare lääneküljel. Talud asetsevad maantee loogelist joont järgides mõlemal pool ahelana mööda mere- ja teeäär. Seega tegu on ahelkülaga, mis teest kaugemal hõreneb hajakülaks. Küla keskosas on väga hästi säilinud põlistalude struktuuriga hajaküla, suur osa tänastest taluõuedest on pärit I perioodist (19 saj. teine pool, 20.saj.algus.) Vabariigiaegne asustus küla lõunaosas on tihedam kui põhjaosas, põlistalude juures.

Käesolevaks ajaks on vana küla poolele kerkinud hulganisti uusi tänapäevaseid maju, palju on veel seni hoonestamata krunte. Hinnanguliselt on vana küla poolel praeguseks kasutuses ca 60 majapidamist.

Põliskülas on rajatud eraldiseisev veetrass, mille haldamine on vana küla moodustatud MTÜ Suurpea Külaselts käes. Kaevude võimsus ei luba juurde võtta uusi liituda soovijaid.

Nõukogude ajal, 1950 aastate teises pooles, on küla tihedamast asustusest põhja poole endistele Pärисpea küla maadele, rajatud sõjaväelinnak.

Linnak on paljude nõukogude armeele iseloomulike hoonete, varemete, 3 - ja 5 – korruselistest kortermajadest koosnev asum, kus nõukogude ajal oli 1000 elanikku ning 600 ajateenijat.

Linnakus oli oma haigla, kool, söökla, katlamaja, veevärk ja kanalisatsioon, kauplus, postkontor, elamurajoon, kasarmud jne. Sõjaväele kuulusid ka uurimis- ja instituudihooned, samuti olid veealused kaablid ühenduses Hara sadama sõjaväerajatistega. Rannas oli sõjaväesadam, mis praeguseks on eraomanduses ja mille omanik tegeleb ala korrastamisega.

Asula kõrval asus selle elanike suvituspiirkond köögiviljaaedade, kõrgete plankude ja käepärastest materjalidest valmistatud hoonetega.

Käesolevaks ajaks kuulub suurem osa sealseid rajatise Vestman kinnisvarafirmale, korrusmajades on korteritel omanikud olemas.

Miljöö- ja tunnetuslik väärtus

Põliskülas on valdav argimiljöö, kus ehituslik lähenemine seob kokku mere, maa ja talud.

Suures osas on küla säilitanud oma kunagise ilme, säilinud on nii vanu ehitisi kui ka lautrikohti ja paadikuure, samuti on siin looduskaitsealune Pärисpea rändrahn ja liivarannas mootorpurjekas Raketa vrakk. Siin on sündinud maalikunstnik Enno Lehis.

Põlisküla elanikud on vaikne ja omaette hoidev rahvas, kes ei taha tülitamist ja ei vaja suuri pidustusi.

Sõjaväelinnak on ehe militaarpärandi ala, mis kindlasti vajaks säilitamist ja eksponeerimist. Koos Hara sadama ja laboratooriumihoonetega kuulub ala maailma mastaabis unikaalsete rajatiste hulka ning väärtuslike militaarehitiste TOP 10–sse.

Aiamaade ala on tänaseks peaaegu kadunud, kuid arvame, et viimased neist võiks säilitada ja muuta vaatamisväärsusteks nooremale põlvkonnale ja turistidele.

Linnaku poolel tegutseb MTÜ Parim Paik Suurpeal, mis korraldab linnakualal kevadist koristuspäeva, Maslenitsa ja Merepäeva tähistamist.

Areng

Leiame, et tänasel päeval on küla areng sisuliselt peatunud. Põhiliselt on seisak tekkinud kahe eraldiseisva kogukonna ühiste kokkupuutepunktide puudumisel ja põhjusel, et kogukondadel on väga erinevad probleemid.

Perspektiiv

Põliskülas hoolitseb iga omanik oma talu eest, veega varustatus on tagatud, tänavavalgustus bussipeatustes on olemas, lumelükkamine toimib ja prügiveoga tegeleb Eesti Keskkonnateenused.

Lõpuni tuleks ajada külaplatsi omandi muutmise ja interneti valguskaabli paigaldamine. Kergliiklustee rajamine poolsaarele on ohutuse tagamiseks kurvivilisel maanteel vajalik eelkõige jalgrattaturistide hulga suurenemisega suveperioodil.

Linnakus on rahulolematust tänavavalgustusega, vee – ja kanalisatsioonisüsteemidega, postkastide, lagunevate hoonetega, prügiga ning aiamaadega, kus inimestel oleks võimalik endile kasvatada ökoloogiliselt puhast toitu ja tegeleda nt kanade pidamisega.

Hetkeseis

2 eraldiseisvat asustust	PÕLISKÜLA	SÕJAVÄELINNAK
MTÜ-d	MTÜ Suurpea Külaselts	MTÜ Parim Paik Suurpeal
Külaplatsid	põlisküla külaplats	linnaku külaplats
Külakogud	Külavanem Tiina Perminovi ettepanekul valitud Külakogu 2018 aastal	2019 a väikese seltskonna poolt valitud külakogu
Veetrassid	MTÜ Suurpea Külaselts	Kuusalu vald

Eeltoodut arvestades leiame, et mõlemale kogukonnale oleks mõistlikum edasi tegutseda eraldiseisvate asustusüksustena.

Meie ettepanek oleks nimetada haldusjaotuse muutmisel uued asustusüksused vastavalt “Suurpea küla” ja “Suurpea linnak”.

Käesoleva taotluse osaks on Lisa nr 1 Suurpea elanike allkirjadega.

Lugupidamisega ja mõistva suhtumise eest ette tänades
Suurpea küla elanikud

981 - NR. 5110312
karkadalu@gmail.com

Seletuskiri Suurpea küla kaardi juurde.

Teadmata, kuidas ja millistel alustel on võimalik küla asustusjaotuse muutmise taotluse positiivse vastuse puhul oletatavate külade vahelist piiri reaalselt märkida, julgeme siiski teha omapoolse ettepaneku.

Kõigi põlisküla poolsete inimeste (välja arvatud paar üksikut majapidamist keda ei õnnestunud kätte saada) üksmeelne tahe oli küla ära jagada ja mõistlik piir külade vahel tundub olevat peale Tormi kinnistut küla linnakupoolses otsas.

Ainsana küla poolelt jäi erapooletuks **Õie Kivi**, kellele kuuluv **Koplitalu talu** oleks justkui viimane Suurpea küla põlistaludest.

Tema põhjendus oli see, et suhtleb ja toimetab suuremas osas linnaku poolel ja linnaku rahvaga ning sooviks, et tema talu jääks küla jagamisel linnaku poolele.

Loogiliselt jääksid sel juhul siis linnaku poolele ka need mõned uuemal ajal ehitatud majad mis on Koplitalu talu vahetud üleaedseid sõna otseses mõttes.

Loodame, et meile positiivse otsuse langetamisel on siin läbirääkimiste koht olemas ja vald saab vastu tulla Õie Kivi soovile lugeda tema majapidamine linnaku poolsesse külla kuuluvaks.

Suurpea küla inimeste nimel ette tänades ja mõistvale suhtumisele lootes,

Signe Blum
Kärka talu

Suurpeal, 16.märtsil 2020.

